

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yesha'yah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5567 [1806/1807]

מז

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9839

ישעיה מו מו

קעה

אֶף-אֲבִיאֲנָה יִצְרָתִי אֶף-אֶעֱשֶׂנָה : (יב) שִׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב
 הֲרֵחוּקִים מִצְדָּקָה : (יג) קִרְבֹּתַי צְדָקָתִי לֹא תִרְחָק קמ"ז בו"ק
 וְהַשְׁוֵתִי לֹא תֵאָחֵר וְנִתְּתִי בְצִיּוֹן הַשְׁוֵעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי :
 מו (א) רְדִי וּשְׁבִי עַל-עַפְרָה בְּחֹלֶת בַּת-בְּבַל שְׁבִי לְאָרֶץ אֵין-כֶּסֶף
 בַּת-כַּשְׂדִּים כִּי לֹא תוֹסִיפִי מִלְּעַ יִקְרְאוּ לְךָ רַבָּה וְעֵנְגָה : (ב) קְחִי
 רַחִים וְטַחְנִי קִמְחָה גְלִי צְמַחְךָ חֲשָׁפִי שִׁבַּל גְּלִי שׁוֹק עֵבְרֵי נְהָרוֹת :
 (ג) הַגֵּל עֲרוֹתֶיךָ גַם הִרְאָה הִרְפָּתְךָ נָקָם אֶקַּח קמ"ח בו"ק וְלֹא אֶפְגַּע

אדם

ר ש י

קראתי לאיש ענתי ועמו יענתי בין הצתרו' ארבע גלויות כמו שפורש בצראשית
 רצה והנה חיונה חשיכה גדולה וגומר . אף דברתי . עמו הגלויות וגאולתן
 אף הביאה : (יב) אבירי לב . אשר אמנתם לבצבס בין האומות ונדקקתם
 בן . הרחוקים מדקקה אשר ארכו לכם הימים ולא הרחיתו אחכס דקתי לגאול :
 (יג) קרבתי דקתי מעסה ולא הרחק :

מו (א) אף כסא . אין מלכות כי לא תוסיפו שיקראו לך עוד רבה וענוגה :
 (ב) קחי רחיים היא עבודה קשה כלומר השתעבדי מעסה למלכי מדי
 ופרס . דבר אחר וטחני קומח לצדה לדרך גלותך : גלי צמחך . זרועיך
 וסוקיך דברי המנומות וקשור ומוכסה : חשפי שובל . גלי השבילים מן המים
 שעליה כי דרך שם תנא בגולה או גלי שוקך ועברי נהרות : (ג) ולא אפגע

אדם

מכלל יופי

מחסף הלבן , וחשפי שח : שבל , הרגל או האוק נקרא כן מענין שבל שהוא הדרך שביני
 עולם ושביניך במים רבים כמו שאמר גלי שוק עברי נהרות , ורבי יונה פרשו מענין השבלים
 הדקים על דרך הדמיון כלומר חשפי תלתלי שערך , ובמדרש חזית מפרש אותו מענין שבלת
 הכהר חשפי שבל קלופי שבלתא דנהרא : (ג) ולא אפגע אדם , ענין תחנה ובקשה כמו
 אל תפנעי ביוכאשר הוא בלא בית הוא גפעל על הנער וכן ולא אפגע אדם כלומר לא אקבל
 בקשת אדם ותחנתו עליהם והכלל תמצא בפסוק פנעת את שש [ובארש פגע פירש ולא אפגע
 אדם מענין גש פגע בו ענין פגיעה נחרב באדם להמיתו והוא חסר כף הדמיון רובה לוור לא
 אפגסם כשאר אדם אלא שאקח נקמתי שלימה מהם ל:] : (ה) שבי דומם , בא לנקבה
 בלשון זכר ולא היה לשון זה נופל על זה אלא יש בו דבר כתר נופל ולא פירש ובפירושו תאר כלל
 לזכר כמו לנקבה כמו ריקס וכן ערוי לאבן דומם : דומם , ענין שתיקה והוא שם מנחי
 העין בשקל יומם אלא שזה שור"ק חה חול"ס או יהיה תאר ופירושו כדומם ושרשו דמם :
 (ז) ער שמת אלה , מפני שהמלה דבקה אל אשר נבדה תביע השור"א השני ותקראנו
 כקריאת האל"ף אשר נבדו ויש שקוראים כל שני שוא"ס בסוף המלה נחים : (ח) ערינה , תאר :
 ואפסי עוד , ואין בלתי עוד , וכן במכלל פירש כמו ואין זולתי ופירושו ואפס זולתי נבדולה
 כמוני : שכול , שם , וכן שכול ואלמן : (ט) וחבאנה , הו"ו בא"א : ואלמן , שם
 בפלס וזרון : כחטם , פירוש כהשלמתם כלומר כלם שכול ואלמן באו עליו כל מה שיכול
 לבא

ישעיה מז

אדם: (ו) גאלנו יהודה צבאות שמו קדוש ישראל: (ה) שבידוקם
ובאי בחישך בתבשלים כי לא תוסיפי מלדע יקראו לך גברת
ממלכות: (ו) קצפתי על עמי חללתי נחלתי ואתגם בידך לא
שמת להם רחמים על זקן הכבדה עלך מאד: (ז) והאמרי לעולם
אתה גברת עד לא שמת אלה על לביך לא זכרת אחריתה:
(ח) ועתה שמעיו ארת עדינה הישבת לבטח האמרה בלבבך
אני ואפסי עוד לא אשב אלמנה ולא אדע שכול: (ט) ותבאנה
לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמן בחמם פאו עליך פרג
כשפך

ר ש י

אדם • לא חנקש פני אדם לקחת נקמתי: (ד) גואלינו ה' צבאות שמו •
הנניא חומר כל זה הקדוש נרוך הוא עושה לגאלנו משם: (ו) על זקן
הכבדה עולך • על הזקנים שלא היו יכולים לסבול טורח הכבדה עולך:
(ז) ותאמרי • בלבבך לעולם אהיה גברת ואין פורענות בא עלי ויהי עת
השיחך עד לא שמת אליה המכות שיבואו עניך א לבך: ולא זכרת אחריתה •
של רעתך שעשית: (ח) עדינה • תי מפנקתא: ואפסי עוד • ואפסי מלחמה
כמו אין זולתי: (ט) שתי אלה • שאמרת שלא תשבי אמנה ולא תדעי שכל
תבאנה לך פתאום: שכול • מיושניך: ואמן • ממלכך כל קבורת בני ונגלת
בני

מכלל יופי

לכא רעה מהם, ובפירוש כלומר רעות שלמות יבאו עליך: חבריך, כמו וחומר חנר עין
כאפס מענין חברה כמו שפירשו ז"ל שלום ומקנן כמות של חיות גדולות או קטנות:
(י) רואני, קמץ גדול תחת קא"ן קטן וכן להוציאנו ממצרים הקא"ן במקום כרי',
וכס"ן ע"ג כתב שלא בו פת"ס גדול תחת קמ"ן קטן וכתיב אל"ף רואני עתה כמו אני בני בני
כני היסוד וכתב רבי יונה כי הוא נקמ"ן וכן נמצא במקנת ספרים מדוייקים
ואני מנאתיו פת"ס בספרים מדוייקים והוא נוק"ף לדעת שניהם: שובבהך, שראו אנך
הכבר והוא פועל יבא לשלישי ענין המרד כמו שבו בניס אובני' והדומים להם והתי"ו בסג"ל מני
שהמלה מלעיל: (כא) ובא עליך רעה, ונא לשון זכר וראה לשון נקבה על כן נאמר כי
הוא חסד יוס או דבר כלומר יוס רעה: שחרה, פירוש שלא תדעי עת בואה כמו הדבר שז
בשחר שלא ירגיש אדם בדבר עד שיראו ודני יונה פירשו כלומר שלא יתבאר לך ענין רשעות
ודרך ההגלה ממנה כי הרעה חשך ולא תדעי לגלות ממנה לאור: הוה, כמו שבר: כפרה,
להסירה ולבעלה כמו אכפרה פניו שפי' אסיר כעסו: (יב) הערוצי, פועל עובר וענין
הסכנה והתחמו פירוש אולי תשברי אויבך, או פירוש תתחוקי שיערנו אויבך מפניך וכן נכ'
פועל עומד מענין ערוץ כלומר תהיי ערוכה ופרוש אולי דרך לעג: עצחך, בל ברנוי חכום
לכר: חברי שמים, כתוב הנרו כלומר אשר חזו לך עד עתה וקרי הכרי שחיים עתה ושנים
ענין אפד והם החיים בכובנים כמו שפירש אחריו ודומה לו בלשון ערבי שקור'ם לחתך העג
אלהכר"ס

הרגום אשכנזי

קעו

ראבע געהמע איך , אונד נימאנד זאלל אים וועג' מיר שטעהן . (ד) אונזער
 ערלעזער — עוויגער צבאות זיין נאמע — ישראל'ס הייליגסטער ! —
 (ה) שמאכטע פערשטוממט , היללע דוך אין דונקעל , טאכטער **כשדים** !
 מאן גענעט דוך נון ניכט מעהר : **דער רייכע געביטעריין** . (ו) איך זינדטע
 מיינעם פאלקע , ענטווייהטע מיין ערבע , גאכ עם אין דיינע געוואלט ; — דוא
 ערציגטעסט קיין ביילייד איהנען , ועלכסט גרייזען בירדעטעסט זאללצו שווערעם
 יאך דוא אויך . (ז) דוא וועהנטעסט : « עוויג בלייב' איך העררשעריין ! » —
 יא , דוא כעהערציגטעסט דים ניכט , דאכטעסט דער צוקונפט ניכט נאך .
 (ח) זא הערע נון , וואללייסטיגע , ויכעררוהענדע , דיא דוא אין דיינעם
 הערצען וועהנטעסט : « איך , אונד נימאנד אויסער מיר ! איך ווערדע נייא זיין
 « וויטטווענטשטאנד שמאכטען , נייא קינדערלאזויגקייט קעננען . »
 (ט) פירוואהר ! ביידע צוגלייך טרעפפען דוך , אין איינעם אויגענבליק ;
 זויטטווענטשטאנד אונד קינדערלאזויגקייט — אין איהרעם גאנצען אויטפאנגע טרעפפע
 זיא דוך , דיינער טאנניגפאלקען צויכערייען ווענען , אום דיינער בעשווערונגען
 מעננע

ב א ו ר

פניעת אדם , כמו פיוס , כמו ואל תפנשי בי (רות א'), והנה אס היה אחר מלת פניעה
 צי'ת , יהיה הוא הטועל , ויש אומרים , נקס אקח ממך , ולא אפגע אדם , כמו (שמות ה' כ')
 ויפגעו את משה ואת אהרן , שיצמוד לי בדרך , או שאמר לי , אל תעשה * (ר' אברהם בן
 עזרא) * ואנכי תרגמתי כדעת האחרונה * (ד) גואלנו וכו' * דברי ישראל , היוצאים
 גואלים מכל * ה' צבאות וגו' . מי עשה כל זה ככל ? גאלתי ה' צבאות , והוא יקרא קדוש
 ישראל , כי בעבור ישראל יראה קדושת שמו ככל * (רד"ק) * שמו * מסדר הטעמים הספריד
 המלה הזאת באמת , ועל פיו תרגמתי אשכנזית * (ה) שבו וכו' * שני בשתיקה , שלא
 ישמע קולך , כמו שאמר (למעלה מה כ"ט) והיה כאוב מארץ קולך , וזואי באשך , שלא
 תראי , כי הדין עליך , שלא תראי , ותהיי ככלמת , ולא ישמעו אותך , כי היית גברת ממלכות ,
 ועתה את שבויה ונולה , ולא תשובי עוד לממלכתך * (מדברי רד"ק) * **דומם** * תואר
 הפעל (אדווערביאום , נעבענווארט) , והמ"ס ניכפת , כפלס **יומם** , **ריקם** ,
 ודומיהם , וכן מתורגם כל"א * כילא וגו' * ארי לא תוסיפין , דיקרון **ליך** : **ריקם** ,
 תקיפת מלבון * (הכסדי) * (ו) קצפתי וכו' * הנה הטעם , כאשר קצפתי על עמי , לא
 דמנת אותם , והוכיח הזקן , למסרון כומו , ובעבור כבודו * (ג' עזרא) * (ז) עד לא
 שמח אלה וגו' * פירוש , אלה , העתידות לבא עליך , לא חשנת , שיכלולבא , ופירש עוד ,
 ואמר , כל כך חשנת , שתהיי לעולם גברת , עד שלא שמחטוס דנר על לבך , מרעה , שתבא
 עליך , כי חשנת , שתהיי לעולם בגדולה , ולא זכרת אחרית גאותך , שתשפל * (מדברי
 רד"ק) * (ח) ועחה וכו' * וכען שמעי דא מפנקתא , דיתבא לרוחנן * (הכסדי) * עדינה *
 כמו שקראה גם כן ענינה * (רד"ק) * ואפסי * ואפס זולתי , בגדולה כמוני * (הכ"ל) *
 לא אשב אלמנה וגו' * העיר אלמנה , נמות מלכה , שהיא לה כמו בעל , לאשה , והיא
 שכולה נמות עמה , שהם כמו בניס לה * (הכ"ל) * (ט) וחבאנה וכו' * מסרן העלובה
 ומות הבנים * (ראב"ע) * ביום אחד * פירוש ביום בעת , כמו (תהלות פ"ח ב') יוש
 בעקתי בלילה בנדך * (רד"ק) * בחומם * כהשלמתם , כלומר , רעות שלמית יבאו אליך *
 (הכ"ל) * ברוב וגו' , זאת הרעה תבא עליך , בת בגל השדודה , על שהרבית מאוד לנפש
 ולעוקן , ולהשכיב בכישופים ונקסמים * חברך * מן וחומר חנר (דברים כ"ח) , והוא
 ענין

תרגום אשכנזי

מענגע וויללען . (י) דוא פֿערטרויעסט אויף דיונע כאַסהייט , שפראַכסט :
« נימאָנר דורכשויפט מיך ! » דוין קלינגעלן , דיונע גריבעליען מאַכטען דיך פֿערט
ווילדערט , דוא וועהנטעסט אין דיינעם הערצען : « איך , אונד נימאָנר אויפֿער
מיר ! » — (יא) דרום טרעפֿען דיך אונפֿעללע — דער האַפֿטונג מאַרגענע
ראַטה שטראַהלעט דיר ניכט ; אונגליק איבערפֿעללט דיך — דוא קאַנגסט עס
דורך לעזעגעלד ניכט אַבווענדען ; פֿלעצליך , עה' דוא דיך פֿערווהעסט , ראַפֿעט
שטורם דיך הינוועג . (יב) טריטט נון אויף מיט דיינען כעשווערונגען , מיט
דיינער צויבערייען מענגע , אום וועלכע דוא פֿאָן יונגענד אָן דיך מיהטעסט !
פֿיללייכט קאַנגסט דוא דיר ניצען , פֿיללייכט שטערקסט דוא דיך . (יג) אַכער
דוא ערמידעסט מיט דיינען פֿילפֿאַכען בעראַטשלאַנגונגען ; לאַס' זיא אויפֿטרעטען
דיך

ב א ו ר

ענין כּאפּים . (רד"ק) . (י) וחבטחיוכו' . כמו כּ רשעתך נטחת , אַתּ המרשעת , אחרת ;
" מי יוכל להביט בעמקי מחשבותי הרעות ? " ובגדל התחבחותך . בדיעית כּוונת
ונפסדות , תעית ידרך הישר , פרעת מוסר , והלכת משתנעת במדות נשמות . חבכתך .
חכמות סיבוכיות , שהיו כּך , החכמה ההיא היא אוננה אחר , מלפנית לאל , שהיא
חושבת , שהיא תועילך , היא הערידה אחר כּאל . (רד"ק) . ודעתך . רשו לחכמה חכמה
מחדת השם . (ן' עורח) . שובכתך . ענין השתמה ובלבול סדר המיסרי , כמו (לחן
כ"ז י"ו) וילך איבך , ודומיו . אני ואפסי עוד . כחכרו (למעלה מזה פסוק ח') , חכ
חכמה , ואין חכם עוד כמוני . (ראב"ע) . (יא) לא תדעו שחרה . פירוש , שלא
תדעו עת בואה , כי תנח פחאוס , כמו הדבר , אינא כאחר , שלא ירגיש אדם נדבר ,
עד שיראנו , ודבר יונה מירא , כלומר , שלא יתבאר לך ענין רפואתה , ודרך ההגלה מזה ,
כי הרעה חשך , ולא תדעו לבאת עמנה לאור . (ן' מלך) . וחכמי תרגומי כדעת ר' יונה ל"ע ,
וכפי הנאות בלשון אשכנז . והכשרי באר מלת שחרה ענין בקשה ותפלה , ומרגס : " ותקו
עלך בשתח , לא תדעין לונשע עליה . " ועשו הסכים רש"י ז"ל . וחכם אחד מחכמי העמים
היגיו המלה הזאת מלשון הערב , שנה וורה שרש שחר על ענין כּוסיף והשנעת קסם , כמו
השרש חרש בלשון כּאדים , והענין , כי בכל היתה בוטחת בנביא חליל , בקוסמים ומשוננים ,
כנראה מתוך הפרשה בלה , ואמר אליה הכניח : הנה תנח עליך רעה , לא תדעו בואה על ידי
מכשפים ומגידו עתידות כּנחשים וקסמים . והבואר יבאר . הוה . ענין חיד וסגר , כמו
(יחזקאל ז' כ"ו) הוה על הוה , ודומיו , וכן תרגם הכשרי : ומסל עלך עקא . לא הובלו
כפרה , לא תכלין לאדיותה . (הכ"ל) . וכתב ראב"ע ז"ל : " לא תוכלו לתת כּוסי ,
להסירה , או לנטלה , כמו (משלי ט"ז י"ד) ואיש חכם יכפרנה . " ועל פיו תרגומי אשכנזי
והבא וע' . ותיתי עלך בתכּיף אחרגושא , לא תדעין . (הכשרי) . (יב) עבדיו נא וכו' .
קומו כען כּקישומיך , וכסגיות חרטיך , דהוית מתעסקא בהון , מיכקוטיך , מחיס חכנין
כהנאה , מחיס תכלין למתקף . (הכ"ל) . אולו זני' . דרך לעג . (רד"ק) . חערדו
חחוקי , והוא פועל עומד , מענין ערין (תהלות ל"ו) , כלומר ותהיו ערוכה . (הכ"ל) .
(יג) הוברי שמים . אין ריע לו , וטעמו חכמי שמים , הם חכמי המולות , ויש מי שהלחי
מנודת ברור , והטעם , שלא יוכלו לדעת חלקי השמים , אם לא יהיה חויר השמים ברור וך ,
וחת היא דרך חחוקה , כי ה"א הוא עיקר , והוא על אשקל שומרי החושות (שיר ה"ו) .
(ראב"ע) . והכשרי תרגם : דמסכן למולת שמיא , אך עיקר המלה הזאת מלשון הערב ,
סנה יורה שורש הבר על ענין סימך ונורה , כמו שרש ברה בלשון עבר (ראה בדברי
מלך ביה) , ויהי' הוברי שמים המנחשים נפסוף ומריסת העיסות , הנקראים (אויגורעס
אויס)

ישעיה מז

קעז

כִּשְׁפִיךָ בְּעֵצְמַת חֲבֵרֶיךָ מָאֵד : (י) וְהִבְטַחְתָּ בְּרַעְתְּךָ אֶמְרַת יֵאֵן
רֵאֲנֵי חֲכָמָהּ וְדַעְתְּךָ הִיא שׁוֹכְבַתְךָ וְתֹאמְרֵי בְּלִבְךָ אֲנִי וְאַפְסֵי עוֹד :
(יא) וְכֹא עֲלִיךָ רָעָה לֹא תִדְעֵי שְׁחָרָה וְהַפֵּל עֲלֶיךָ הוֹדָה לֹא תוֹכְלֵי
כְּפָרָה וְהִבֵּא עֲלֶיךָ פְּחָאֵם שְׂאָה לֹא תִדְעֵי : (יב) עֲמֹדֵי נָא בְּחֲבֵרֶיךָ
וּבְרַב כִּשְׁפִיךָ בְּאֲשֶׁר יִגְעַרְתָּ כִּנְעוּרֶיךָ אֲוִלֵי הַתּוֹכְלֵי הוֹעִיר אֲוִלֵי
הָעֵרוּצֵי : (יג) גְּלֵאִית בְּרַב עֲצָחֶיךָ יַעֲמֹדֵי נָא וְיוֹשִׁיעַךָ הִבְרֹו הַכְרִי ק'

שמים

ר ש י

בני הארץ קרוי שכול : כתומם כולם שלמים בגזרתם השכול והלאמות . חזריך
לשון כשפים כמו וחזר חזר (דברים י"ח) : (י) חכמתך ודעתך . חכמתך
ורוע לבבך היא שובתך הפכו לבך להיות טובה , אינוויז"ה בלע"ז (הוא
אינוויס"ע Invicieu בל"ה לאסטרהאפט) , שבך מדרך שאר הכרות :
(יא) לא תדעי שחרה . לא תידעון למיבני עליה חת פני מי תשמרי למלטך
מונה : כפיה . לקנחה ולהעצירה וזהו כל לשון כפרה הוא לשון קינות וסילוק :
(יב) עמדי נא . התחזקי נא : אולי תערוצי . אם תוכלי למהקף :
(ג) הוצרי שמים . יונתן הרגם כמו גופה שמים דמסקן למזלת שמייה דמיהו
לצרה כחמה ולברור מוללו וכן חזרו מנהם עמהם מצררי הליכות המזלות וכה
פתרונו יען אשר לא יוכלון הקוסמים לעמוד על דעת רגעי היום ולילה עד צרור
להם השמים לטוהר וגם מייכה חמר בגזוהם (מייכה ג') חשכה להם מקסום
לימד כי ציוס מחסך יהתמו הכוכבים ולא יוכלו לקסום : מודיעים להדסים מאשר
יבאו עליך . כי בההחדש הלצנה רואים נשעת תולדתה מוקנת ממה שעתיד
לצא ואין יודעין כל הצירור לכך נאמר מאשר וכן הוא אומר במקום אחר (לעיל ה')

המונפסין

מכלל יופי

אלהנר"ם והחמים בככבים מחתכים הדבר ונחרים אותו על פי הככבים : לחדשים" , בא
שלא כמספט הלמ"ד בסנו"ל והראוי בקמ"ן : מאשר יבאו עליך , דבק עם ויושיעוך שזכר
וכוח הפוך ולדעת רבותינו ז"ל דבק נסמך לו עם מודיעים לחדשים שאמרו מאשר ולא כל אשר
כלומר כי אינם מודיעים בחמתם כל העתידות כי אם מקנתם : (יד) לחמם , מקור
בתלמודו בפלס לשכב את בת יעקב הוצה לומר להתחמם נה והלמ"ד פתחה מפני החי"ת :
אור , להב ופירושו ואין אור ואין שזכר עומד במקום שנים :

מח (א) וממי יהודה יבאו , על דרך משל כלומר ממקורו וממנו יבאו כלומר מוצק יהודה
שהיה טוב ועל הדרך הזה עין יעקב ממקור ישראל : (ד) וגיד ברזל , ושבת ברזל
ולפי שיש גידים בעורף אשר כן : נחושה , פירש הריוק"ס הוא שקורין לו בלע"ז אזיר"ו וכן
פירש כל כחושת ונחשה שבמקרא שמדבר עליו לענין חזק : (ה) עצבי עשם , נקרא כן
הגלם כי הוא דאנה למתעסק בו ומרגיז בו הכס יחברך : (ו) ונצרות , פירוש שמורות
וכסגנות ומהשיג עליהם דעהם : (ח) לא פתחה , מפועל והסיר"יק בו תמורות הסור"ק
והראוי בו פתחה וכן ופתחו שערין תמיד , פתח הסמדר כן דעת המדקדקים , ודעת רד"ק
כי

ישעיה מו מו

שָׁמַיִם הַחַיִּים בְּכֹכְבֵי מוֹדֵיעִים לְחַדְשֵׁימ מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עֲלֶיךָ :
(יד) הִנֵּה הָיוּ בְקֶשׁ אִישׁ שָׂרְפָתָם לֹא יֵצִילוּ אֶת־נַפְשָׁם מִיַּד לְהַבִּיחַ
אֵין־גְּחָלָה לְהִקָּם אֹר לְשֶׁבֶת נִגְדוּ : (טו) בֵּן הַיּוֹדֵלֶךְ אֲשֶׁר יִגְעֶה
סַחְרִיךָ מִעֲוֹנֶיךָ אִישׁ לְעֵבְרוֹ תָעוּ אֵין מוֹשִׁיעֶךָ :

מֹח (א) שְׁמַעוּ־זֹאת בֵּית־יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל וּמִנֵּי
יְהוּדָה יֵצְאוּ הַגִּשְׁפָּעִים בְּשֵׁם יְהוָה וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִזְכְּרוּ לֹא בְּאֵמֶת
וְלֹא בְצַדִּיקָה : (ב) כִּי־מַעִיר רַחֲקֵיךָ נִקְרָאוּ וְעַל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
נִסְמְכוּ יְהוָה צָבָאוֹת שְׁמוֹ : (ג) הֲרֵאשֻׁנוֹת מֵאֵז הַגְּדָתִי וּמִפִּי יֵצְאוּ
וַאֲשַׁמְעֵם

ר ש י

הַמִּזְנַפְנִפִּין וְהַמִּזְנִיגִים בְּעוֹפֹת הַלָּלוּ שֹׁמֵרֵי־נַפְשֵׁי וּמַהֲגִים וְחֵין יוֹדֵעִין עַל מוֹה :
(יד) הִנֵּה הָיוּ הַחֹזֵק כֹּחַ : חֵין גְּחָלָה לְחַמֵּם חֵין שְׂאֵרִית לְהַסֵּס כִּסֵּס
הַזֶּה שֶׁחֵין בְּדִלִיקָתוֹ גְּחָלִים לְהַתְחַמֵּם לְחֹרֵם : (טו) אִישׁ לְעַבְרוֹ חַעוֹ חַעוֹ
לְדַרְכוֹ אַ עֵבֶר פְּנֵיו :

מֹח (א) שְׁמַעוּ זֹאת שְׁנֵי שְׁנֵי־הַעֲתִידִין לִלְכַת בְּגוֹלָה לְבָבֵל : בֵּית
יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הוּא שְׁבַט בְּנֵי־מִנָּחֵם שְׁחִינֵם נִקְרָאִים עַל שְׁנֵי
יְהוּדָה אֵל עַל שֵׁם סַחֵם שְׁנֵי־יִשְׂרָאֵל : וּמִיּוֹמֵי־יְהוּדָה יֵצְאוּ וּשְׁנֵי יְהוּדָה שִׁמְעוּ
וּנְלוּ וּמִיּוֹמֵי דְלִיּוֹ שֶׁל יְהוּדָה כֹּחַ דַּחַת חֹמֶר יוֹל מִים מוֹלִיו (מוֹדַר כִּד) : לֹא
בַחֲמִי כִּי שְׁחֹמֶר (יִרְמִיָּה ה') וְחַס חֵי ה' יֹאמְרוּ חֵין לְשַׁקֵּר וּגְוִי כְלוּמֹר לֹא
הָיִיתָ כִּי לֵינָא אֵל עַל כִּי מַעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ וְהָיָה גְרַמָּה לְהַסֵּס שְׁלֹא גְלוּעִים
עֲשֵׂרֶת הַשְּׁנָעִים בְּיַמֵּי סַחְרִיב בְּחַלְחָ וְחֹזֵר שֶׁחֵין לְהַסֵּס גְּחָלָה : (ב) וְאֵלֶיךָ
יִשְׂרָאֵל נִסְמְכוּ בְּיַמֵּי חֹזְקֵיךָ שְׁחֹמֶר כִּי בְּיַמֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּטַח (מַלְכִים צ' י"ח) הָיָה
גְרַמָּה לְהַסֵּס שְׁלֹא גְלוּ אֵל בְּיַמֵּי כְבוֹד נֹר שְׁהַגְלָם לְבָבֵל וְהָיָה לְהַסֵּס גְּחָלָה עַל־יְדֵי
כּוֹרֶשׁ : (ג) הֲרֵאשֻׁנוֹת שְׁעַבְרוּ גְּחָלָה מִנְרִים וְהַשׁוֹעֵת חֹזְקֵיךָ מִיַּד סַחְרִיב :
מֹח

ב א ו ר

אוֹיְסֵי־פִצְעֵם) בְּלֶשֶׁן הַרְמוּיִם , אֲשֶׁר חֲלָקוּ אֶת רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְאַרְבַּעַת חֲלָקִים , פְּנִים וְאַחֶרֶת
יָמִין וְשְׂמָאל , וְעַל זֶה יִסְדּוּ מַשְׁאוֹת שׁוֹל וּמַדּוּתִים , וְחַעו עֲתִידוֹת לְהַרְעֵ אוֹ לְהַטִּיב , אִם פִּרַח הַסֵּס
לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו , בְּחֲלָק עוֹב אוֹ רַע , לְפִי הַבְּלִיָּה וְשִׁקְרֵיהֶם , וְעַל פִּי זֶה תִּרְגַּמְתִּי אֲשַׁכְנִית
מוֹדֵיעִים לְחַדְשֵׁימ כֵּן חֲכַמְתָּם , כִּי לֹא יִסְתַּכְּלוּ לְדַעַת כָּל הַקּוֹרוֹת בְּאִוִּיר וּבַמְדִיטָה , וְכִי
מַעַת הַתְּחַבְּרוֹת הַמְּאֻכּוֹת , כִּי הֵם עִיקַר חֲמוּמֵתָם , וְזֶה טַעַם לְחַדְשֵׁימ , רַק מֵאֲשֶׁר יֵבֹאוּ עֲלֶיךָ
אֵינְנוּ דַבֵּק עִם לְחַדְשֵׁימ , רַק עִם סֵלֶת וְיוֹשִׁיעֶךָ , וְאִם הָיָה רַחֲמֶיךָ , וּכְמוֹתֵי (דַּבְּרִים י"ב) :
אֲשֶׁר אִתָּם יוֹדֵעִים אֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם (ז' עוֹרָת) . מֵאֲשֶׁר יוֹבֹאוּ עֲלֶיךָ דַבֵּק עִם וְיוֹשִׁיעֶךָ ,
וְדוֹלֵב הַדְּבִיקוּת לְחַדְשֵׁימ , שְׁחֹמֶר מֵאֲשֶׁר וְלֹא כָּל אֲשֶׁר , כְּלוּמֹר מוֹדֵיעִים מִקַּבֵּל הַעֲתִידוֹת ,
וְלֹא כָּלֵם , וְטַעַם הַשְּׁסוּק , הַחַחִים , מוֹדֵיעִים הַקּוֹרוֹת הַבְּלוֹת , אֵין לֹא הוֹדִיעֵנו לְךָ וְלֹא
הַרְעָה